

Õiguskantsler

Maaeluministeerium
info@agri.ee

Meie 31.05.2023 nr 7-4/230674/2302912

Taimkaitsevahendite turule lubamise taotluste lahendamine

Austatud minister

Õiguskantsleri poole pöördusid taimkaitsevahendite tootjad murega, et Põllumajandus- ja Toiduamet viivitab järjepidevalt nende toote turule laskmise taotluse lahendamisega.

Ametil tuleb taimkaitsevahendi turule laskmisel lähtuda [taimekaitseadusest \(TaimKS\)](#) ja Euroopa Liidu [määrusest 1107/2009](#) (edaspidi EL-i määrus; TaimKS § 1 lg 1 p 2). Maaeluministeeriumi üks ülesandeid on taimetervist ja -kaitset puudutava tegevuse koordineerimine (vt [Maaeluministeeriumi põhimääruse](#) § 5). Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) peab omakorda hindama toimeaineid, taimkaitseaineid ja sünergiste ning korraldama taimkaitsevahendite turulelaskmise ametlikku kontrolli (vt [PTA põhimääruse](#) § 18 p 1).

[TaimKS](#) § 65 kohaselt esitab isik taimkaitsevahendi turulelaskmiseks [EL-i määruse](#) artiklites 30, 33, 40, 47, 51 ja 53 nimetatud loa saamiseks kirjaliku taotluse Põllumajandus- ja Toiduametile. Amet vaatab taotluse läbi ja otsustab, kas annab loa või keeldub selle andmisest, arvestades EL-i määruses sätestatud alust ja korda.

EL-i määruse artiklis 37 on sätestatud, et taotlust läbi vaatav amet otsustab 12 kuu jooksul pärast taotluse saamist, kas loa andmiseks vajalikud nõuded on täidetud. Kui amet vajab lisateavet, määrab ta taotlejale selle esitamiseks tähtaja. Sellisel juhul pikendatakse 12 kuu pikkust perioodi ameti antud lisaaja võrra. Lisaega võib anda kõige rohkem kuus kuud. Kui selle aja jooksul ei ole taotleja vajalikke nõudeid täitnud, teatab amet taotlejale, et tema taotlus ei ole vastuvõetav.

Taimkaitsevahendi samaväärsuse hindamisel lähtutakse EL-i määruse artiklis 38 sätestatust. Kui loataotlus käsitleb taimkaitsevahendit, milles sisalduvat toimeainet ei ole veel Euroopa Liidus heaks kiidetud, alustab taotlust läbi vaatav liikmesriik hindamist kohe, kui ta on kätte saanud EL-i määruse artikli 12 lõikes 1 viidatud esialgse hindamisaruande. Kui taotlus käsitleb sama taimkaitsevahendit ja samu kasutusalasid, mida hõlmab artiklis 8 osutatud toimik, teeb liikmesriik taotluse kohta otsuse hiljemalt kuus kuud pärast toimeaine heakskiitmist. Teiste liikmesriikide ametid võtavad otsuse vastu hiljemalt 120 päeva pärast seda, kui nad on saanud kätte hindamisaruande ja taotlust läbi vaatava liikmesriigi antud loa koopia (artikli 36 lõiked 2 ja 3 ja artikkel 37 lg 4).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Ametil tuleb koostada pärast loataotluse saamist sõltumatu, objektiivne ja läbipaistev hinnang ja anda kõikidele samasse tsooni kuuluvatele liikmesriikidele võimalus esitada märkusi, mida võetakse hindamisel arvesse (EL-i määruse artikli 36 p 1). Hinnangu andmisel kasutab amet kõiki kättesaadavaid juhenddokumente ning olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.

Õiguskantsleri nõunik pöördus ameti poole ja palus selgitada, mis põhjusel jäävad tootjate taotlused tähtjaks läbi vaatamata. Põllumajandus- ja Toiduameti vastused on lisatud kirjale (vt Põllumajandus- ja Toiduameti 16.05.2023 kiri nr 11.2-1/4008-1).

Põllumajandus- ja Toiduameti kinnitusel esitatakse taimekaitsevahendite turulelaskmiseks mitmesuguseid taotlusi. Tooteid saab turule lubada, muuta või pikendada järgnevalt:

- Uue toote hindamine tsonaalselt (EL-i määruse artikli 33 alusel)
  - referentliikmesriigina
  - kaashindajana;
- vastastikuse tunnustamise alusel (EL-i määruse artikkel 40);
- lubade muutmise (EL-i määruse artikkel 40);
- pikendamine (EL-i määruse artikkel 43)
  - referentliikmesriigina
  - kaashindajana;
- lubade kehtivuse laiendamine vähelevinud kultuuridele (EL-i määruse artikkel 51).

Peale selle hindab amet kloontooteid, millest osa on juba turule lubatud toodete kloonid, osa aga hindamisjärjekorras olevate toodete teised kaubanimed. Hinnatakse ka paralleelse kaubanduse tooteid ning teadus- ja arendustöö lubasid ja eriolukorra lubasid. Nende taotluste kohta teeb amet otsuse enamasti tähtjaks.

Taimekaitsevahendite turulelaskmise taotluste järjekord ei ole avalik, aga näiteks uue toote tsonaalse hindamise järjekorras on praegu kuus taotlust, neist ühe kohta tehakse otsus lähiajal. Tsonaalse pikendamise järjekorras on taotlused seitsme toote kohta, millest viis on pikendamise tähtaja ületanud. Kõige rohkem on järjekorras vastastikuse tunnustamise tooteid: kümnet neist praegu hinnatakse, kuid viiskümmend on hindamise tähtaja juba ületanud.

Põllumajandus- ja Toiduameti hinnangul viibivad otsused ühelt poolt selle tõttu, et amet vajab otsuse tegemiseks täiendavaid uuringuandmeid või teavet. Enamiku taimekaitsevahendite kohta vajatakse lisainfot selleks, et oleks kindlus, et turule lastakse inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale ohutud tooted. Teine otsuste viibimise põhjus on ameti hinnangul tööjõupuudus. Oluline tööjõupuuduse põhjus seisneb praeguses rahastamise skeemis, mis ei võimalda pakkuda ekspertidele konkurentsivõimelist töötasu. Amet selgitas, et keeruline on leida uusi töötajaid ning hoida ka olemasolevaid. Kandidaadid, kellele PTA on viimastel aastatel tööpakkumise teinud, on sellest keeldunud põhjendusega, et leidsid parema (tasuvama) töö.

Amet on varem taotlejatele vastanud ja prognoosinud, kui palju aega võib kuluda konkreetse toote hindamisele võtmiseks, kuid viimase aja personalimuutused ja raskused uute ekspertide leidmisel on sellise prognoosimise teinud äärmiselt ebatäpseks.

PTA leiab, et ameti võimekus korraldada taimekaitsevahendite turulelaskmise ametlikku kontrolli on praegu madal. Ometi ei saa tekkinud probleemidega õigustada taotluste tähtaegselt lahendamisest keeldumist (vt RKPSJVK 6. veebruari 2023 otsus nr [5-22-10](#), p 41). Kui täitevvõim jätab Riigikogu sätestatud ülesanded täitmata ja loataotlused tähtjaks lahendamata, on see vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduses (PS) sätestatud seaduslikkuse põhimõttega (PS § 3) ja ettevõtlusvabadusega (PS § 31).

[EL-i määruse](#) artikli 74 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada riigisiseseid tasusid ja lõive, et katta määruse alusel tehtava tööga kaasnevaid kulusid. Liikmesriikidel tuleb seejuures tagada, et kulude katmiseks võetavate tasude ja lõivude kehtestamine oleks läbipaistev ja tasude suurus vastaks töö tegelikele kuludele või olla avalikes huvides tegelikest kuludest madalamad. Tasud või lõivud võivad olla fikseeritud ja põhineda töö keskmisel maksumusel.

Palun tutvuge Põllumajandus- ja Toiduameti antud vastustega ning selgitage, mida on ministriumil kavas siseriiklikult ja EL tasandil ette võtta, et taimekaitsevahendite tootjate turulelaskmise taotlused saaksid edaspidi tähtjaks lahendatud.

Ootan Teie vastust hiljemalt 31. augustiks 2023.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Põllumajandus- ja Toiduameti 16.05.2023 kiri nr 11.2-1/4008-1

Teadmiseks: Riigikogu maaelukomisjon
Põllumajandus- ja Toiduamet
avaldaja

Marje Kask 6 93 8427
Marje.Kask@oiguskantsler.ee